

Kūki 'Āirani Māori | Te 'Akapapa'anga Pāruru COVID

No runga i te 'akapapa'anga

Ka mono Te 'Akapapa'anga Pāruru COVID-19, i te rāvenga Turanga 'Akamatakite'anga, e ta'anga'anga'ia nei e te kavamani, no te COVID-19 i roto i Aotearoa.

Me taeria ana ki te **90% o te aronga tau i roto i Aotearoa, i te pātia'ia ki te vairākau-pāruru**, ka ponuiā'au i reira, i te 'akamata i teia 'akapapa'anga 'ōu.

Ka ta'anga'anga teia i teta'i rāvenga, turanga e 3, i te tamaki i te COVID-19 i roto i te 'oire tangata:

- Matie – ka ta'anga'anga'ia, me kare e ma'ata ana te COVID-19 i roto i te 'oire tangata, e turanga meitaki to te aronga maki i roto i te au 'aremaki, kua papa te turanga rapakau.
- Mākara – ka ta'anga'anga'ia, me te kake ra te piri'anga COVID-19 i roto i te 'oire tangata, kua tāto'u te katoa'anga o te turanga rapakau i ta ratou au rāvenga, māri ra, ka rauka i te tamaki i te toto'a'anga, te kake mai nei te 'irinaki'anga e, ka toto'a'ia ki roto i te 'iti tangata.
- Muramura – ka ta'anga'anga'ia, me ka anoano'ia te pāruru'anga i te turanga rapakau, e te pāruru i te au 'iti tangata e 'irinaki'ia nei e ka ō ki roto i te manamanatā.

Ka rauka ia tatou i te neke i te au turanga ki runga, me anoano'ia no te tamaki i te au toto'a'anga. Māmā ake i te nekeneke i teia 'akapapa'anga, i te rāvenga Turanga 'Akamatakite'anga. Ka mātaratara mai te aronga tei pātia'ia ki te vairākau-pāruru.

I roto i te au turanga ravarāi, ka vai tu'era ua no te aronga tei pātia'ia ki te vairākau-pāruru, te au pītiniti, au toa 'oko'oko, e te au ngā'i, aere'ia e te tangata. Kare e ma'ata roa te manatā, ki te au pītiniti te ka tu'era no te aronga tei pātia'ia ki te vairākau-pāruru.

'Āea te 'akapapa'anga 'ōu e 'akamata'ia ei?

Te kite ra koe i te tu'anga o te tangata, tei pātia'ia ki te pātia'anga mua, me kore ra, te rua o te pātia'anga, ma te 'aka'āite atu i to'ou vaka, ki teta'i atu i roto i Aotearoa.

Kimi'ia to'ou ngā'i e no'o ana, me kore ra, 'ākara'ia ki runga i te māpu, no to'ou vaka.

Te tārē pātia'anga vairākau-pāruru, na roto i te au vaka

Te au health measures no te 'iti tangata

Ka vai ua atu rāi te vāito'anga, te tāmou'anga i te au ngā'i tei aere'ia, e te 'akatakakē'anga, ei au rāvenga 'akatopa'anga i te toto'a'anga i te manumanu.

Ka rā'ui'ia rāi te au 'oire, te kake ra te toto'a'anga ki runga. Ka anoano'ia rāi pa'a te 'akama'ata'anga atu i te au ngā'i te ka rā'ui'ia.

No te neke'anga mei teta'i turanga ki teta'i, ka tāmanako matou i te:

- tārē'anga o te aronga tei pātia'ia ki te vairākau-pāruru
- mātūtū o te turanga rapakau, e te turanga pakipaki-tai
- vāito'anga, te tāmou'anga i te au ngā'i tei aere'ia, e te mātūtū i te 'aka'are'anga, e
- te toto'a'anga o te COVID-19 na roto i te 'oire tangata, pērā katoa te kino te ka tupu ki roto i te au iti tangata e tāto'u'ia nei.

Te au mea te ka inangaro'ia no te vaccination certificate

E rāvenga muna te vaccination certificate, i te 'akapāpū e, kua pātia'ia koe ki nga pātia'anga e rua. Tei runga ua i te ngā'i, e kite'ia ei, me ka inangaro'ia teta'i vaccination certificate. Te vai ra teta'i au ngā'i te tarotokakā'ia ra e, ka totoā'ia te manumanu, no reira teia au rāvenga e inangaro'ia ei, no te 'akatuera'anga atu ki te iti tangata.

E tika'anga i raro ake i te ture, to te au pītiniti, au 'akakoro'anga, au putuputu'anga, te 'oire tangata, e teta'i atu au tu'anga i roto i te 'oire, i te 'akaue i te tangata kia 'akaāri i teta'i 'akairo no te pātia'anga vairākau-pāruru, i mua ake ka tomo atu ei ki roto.

Me kare teta'i pītiniti, putuputu'anga, me kore ra, teta'i turanga tauturu, e inangaro i te pati 'akairo, no te pātia'anga vairākau-pāruru, kia 'anga'anga ratou i reira, ki raro ake i te 'aka'aere'anga pakari rava atu, no runga i te tāre'anga tangata, e te vā, ka inangaro'ia. Ka anoano'ia pa'a kia tōpiri'ia, i raro ake i te turanga **Mākara** e/me kore ra **Muramura**.

Ka rauka i teta'i ua atu, e 16 mata'iti e tere atu, i te kite i to ratou au rekōti no te pātia'ia'anga ki te vairākau-pāruru COVID-19, ki runga i te kupenga uira e kapiki'ia ana e, ko te My Covid Record.

Ka rauka katoa iākoe i te kiriti i te domestic, e te international digital vaccination certificates, e te kite atu i to'ou vāito'anga COVID-19.

My Covid Record

Te 'āite'anga o te au turanga tātakita'i

Matie

Matie e au maki COVID-19, teta'i, i roto i te 'oire tangata, e teta'i atu no va'o mai. Kare e ma'ata ana te COVID-19 i roto i te 'oire tangata, e turanga meitaki to te aronga maki i roto i te au 'aremaki. Kua papa te turanga rapakau, pērā katoa te primary care, public health, e te au 'aremaki.

Te no'o'anga ponuiā'au i raro ake i te Matie:

- Ka anoano'ia te rekōti'anga, e te i'o'anga
- Ka anoano'ia te au tāpoki mata, ki runga i te au pa'irere, e kia aruaru'ia no a roto

Te au ngā'i ka 'akatika'ia koe i te aere, i raro ake i te Matie:

- Te au ngā'i putuputu'anga tangata
- Te au toa 'oko'oko
- Te au ngā'i 'anga'anga
- Te au 'āpi'i punanga, te au 'āpi'i, kura, e te au 'āpi'i tuatoru
- Te au putuputu'anga 'oire, tei 'akatinamou'ia no va'o
- Kare e ārai'anga kena.

Te au ngā'i ka inangaro'ia te vaccination certificate

Kare atu e pāruru'anga, me ta'anga'anga'ia te vaccination certificates no te:

- Te 'ārikiriki tangata
- Au putuputu'anga (teia te 'ākara'anga, au 'akaipoipo'anga, au 'akamori'anga, marae)
- Au 'akakoro'anga (roto/va'o)
- Te au pītiniti piri-vaitata
- Te au ngā'i 'akamātūtū'anga kōpapa

Te au ngā'i kare te au vaccination certificates, e ta'anga'anga'ia

Me kare teta'i pītiniti, putuputu'anga, me kore ra, turanga tauturu, e pati 'akairo no te vairākau-pāruru, ka ta'anga'anga'ia te au rā'ui'anga.

- Te 'ārikiriki'anga tangata — kia taeria ki te 100 tangata, tei tango'ia ki runga i te 'akamamao'anga no teta'i 1 mita, e te au no'o'anga kia 'akatakakē'ia
- Au putuputu'anga (teia te 'ākara'anga, au 'akaipoipo'anga, au 'akamori'anga, marae) — kia taeria ki te 100 tangata, tei tango'ia ki runga i te 'akamamao'anga no teta'i 1 mita
- Au 'akakoro'anga (roto/va'o) — kia taeria ki te 100 tangata, tei tango'ia ki runga i te 'akamamao'anga no teta'i 1 mita, e te au no'o'anga kia 'akatakakē'ia
- Te au pītiniti piri-vaitata — te au tāpoki mata no te aronga 'anga'anga, e te 'akamamao'anga no teta'i 1 mita i rotopū i te aronga 'oko'oko
- Te au ngā'i 'akamātūtū'anga kōpapa — kia taeria ki te 100 tangata, tei tango'ia ki runga i te 'akamamao'anga no teta'i 1 mita

Mākara

I raro ake i te **Mākara**, ka kake te toto'a'anga i roto i te 'oire tangata, te taomi ra i te 'apainga a to tatou turanga rapakau. Ka tāto'u te katoa'anga o te turanga rapakau, i ta ratou au rāvenga, māri ra, ka 'akaterere ua atu rāi i te primary care, public health, e te au 'aremake. Ka kake katoa pa'a te 'irinaki'anga e, ka kino atu te aronga e tārotokakā'ia ana e, ka tū vave i te maki.

Te no'o'anga ponuiā'au i raro ake i te Mākara:

- Ka anoano'ia te rekōti'anga e te i'o'anga
- Kia 'a'aona'ia te au tāpoki mata, ki runga i te au pa'irere, pere'ō 'oire, ki roto i te au taxis, au toa 'oko'oko, te au ngā'i putuputu'ia e te tangata, e kia, aruaru'ia ki teta'i ua atu ngā'i

Te au ngā'i ka 'akatika'ia koe i te aere, i raro ake i te Mākara:

- Ka tu'era te au ngā'i e 'aere'ia ana e te tangata, i roto ra i teta'i tārē'anga tangata, tei tango'ia ki runga i te 'akamamao'anga no teta'i 1 mita
- Ka tu'era te au toa 'oko'oko, na roto i te tārē'anga tangata, tei tango'ia ki runga i te 'akamamao'anga no teta'i 1 mita
- Ka tu'era te au ngā'i 'āpi'i'anga, e, e au vāito'anga teta'i no runga i te ora'anga kōpapa
- Te au ngā'i 'anga'anga
- Teta'i au putuputu'anga 'oire, tei va'o
- Kare e ārai'anga kena.

Te au ngā'i ka inangaro'ia te vaccination certificate

Kare e pāruru'anga, me ta'anga'anga'ia te vaccination certificates i ko i te:

- Te 'ārikiriki tangata
- Au putuputu'anga (teia te 'ākara'anga, au 'akaipoipo'anga, au 'akamori'anga, marae)
- Au 'akakoro'anga (roto/va'o)
- Te au pītiniti piri-vaitata
- Te au ngā'i 'akamātūtū'anga kōpapa

Te au ngā'i kare te au vaccination certificates, e ta'anga'anga'ia

Me kare teta'i pītiniti, putuputu'anga, me kore ra, turanga tauturu, e pati 'akairo no te vairākau-pāruru, ka ta'anga'anga'ia te au rā'ui'anga.

- Te 'ārikiriki'anga tangata — te 'āmiri-kore anake

- Au putuputu'anga (teia te 'ākara'anga, au 'akaipoipo'anga, au 'akamori'anga, marae) — kia taeria ki te 50 tangata, tei tango'ia ki runga i te 'akamamao'anga no teta'i 1 mita

Kare teia au ngā'i, e 'akatika'ia kia 'anga'anga, me kare a ratou akaue'anga no teta'i vaccine certificate:

- Au 'akakoro'anga (roto/va'o)
- Te au ngā'i 'akamātūtū'anga kōpapa
- Te au pītiniti piri-vaitata

Muramura

I raro ake i te **Muramura**, ka anoano'ia teta'i rāvenga i te pāruru i te aronga e tarotokakā'ia ana e, ka tu vave i te maki, e te pāruru i to tatou turanga rapakau'anga, mei te tārē'anga, i te aronga e 'apaina'ia nei ki roto i te au 'aremaki, e kare e maranga ana i te au 'aremaki.

Te no'o'anga ponuiā'au i raro ake i te Muramura:

- Ka anoano'ia te rekōti'anga, e te i'o'anga
- Kia 'a'aona'ia te au tāpoki mata, ki runga i te au pa'irere, pere'ō 'oire, ki roto i te au taxis, au toa 'oko'oko, te au ngā'i putuputu'ia e te tangata, e te tāmanako'ia atu nei e, me 'akaruke koe i te ngutu'are i teta'i ua atu taime

Te au ngā'i ka 'akatika'ia koe i te aere, i raro ake i te Muramura:

- Te au ngā'i aere'ia e te tangata — tu'era kia taeria ki te 100 tangata, tei tango'ia ki runga i te 'akamamao'anga no teta'i 1 mita
- Te au toa 'oko'oko — ka tu'era i roto ra i te tārē'anga tangata, tei tango'ia ki runga i te 'akamamao'anga no teta'i 1 mita
- Au ngā'i 'anga'anga — ka aruaru'ia te 'anga'anga mei roto i te ngutu'are
- Ka tu'era te au 'āpi'i punanga, te au 'āpi'i, e te kura, i raro ake i te au vāito'anga, a te turanga rapakau
- Te au putuputu'anga 'oire, tei 'akatinamou'ia no va'o — ka 'akatika'ia i raro ake i te tārē'anga tangata te ka 'akatika'ia
- Ka ārai'ia pa'a te kena o te vaka.

Te au ngā'i ka inangaro'ia te vaccination certificate

E au ārai'anga teta'i, me ta'anga'anga'ia te au vaccination certificates.

Ka 'akatika'ia teia au ngā'i kia tu'era, kia taeria ki te 100 tangata, tei tango'ia ki runga i te 'akamamao'anga, no teta'i 1 mita:

- Te 'ārikiriki tangata
- Au putuputu'anga (teia te 'ākara'anga, au 'akaipoipo'anga, au 'akamori'anga, marae)
- Au 'akakoro'anga (roto/va'o)
- Te au ngā'i 'akamātūtū'anga kōpapa

Ka 'akatika'ia teia au ngā'i kia tu'era, kia rauka rā, teta'i atu au mea ka inangaro'ia:

- Te au pītiniti piri-vaitata, kia mako te au mea ka inangaro'ia e te turanga rapakau'anga
- Turanga 'Āpi'i Tuatoru — ka inangaro'ia te aronga pātia vairākau-pāruru ki roto i te 'āua 'āpi'i, e te tārē'anga tangata tei tango'ia ki runga i te 'akamamao'anga no teta'i 1 mita

Te au ngā'i kare te au vaccination certificates, e ta'anga'anga'ia

Me kare teta'i pītiniti, putuputu'anga, me kore ra, turanga tauturu, e pati 'akairo no te vairākau-pāruru, ka ta'anga'anga'ia te au rā'ui'anga.

- Te 'ārikiriki'anga tangata — te 'āmiri-kore anake
- Au putuputu'anga (teia te 'ākara'anga, au 'akaipoipo'anga, au 'akamori'anga, marae) — kia taeria ki te 10 tangata
- 'Āpi'i tuatoru — tāmou'anga 'āpi'i na runga i te 'ātuitui roro uira anake

Kare teia au ngā'i, e 'akatika'ia kia 'anga'anga, me kare a ratou akaue'anga no teta'i vaccine certificate:

- Au 'akakoro'anga (to roto, e to va'o)
- Te au pītiniti piri-vaitata
- Te au ngā'i 'akamātūtū'anga kōpapa

Aere pātia'ia ki te vairākau-pāruru

No te ora'anga mataora no te katoatoa i roto i Aotearoa, aere pātia'ia ki te vairākau-pāruru i teia rā.

Me kua pātia takere ia koe ki te vairākau-pāruru, tautā pakari i te tauturu atu i to'ou ai taeake, e te kōpu tangata, kia aere kia pātia'ia ki te vairākau-pāruru, kia viviki te mataora i roto tatou ora'anga i raro ake i te 'akapapa'anga 'ōu.

[BookMyVaccine](#)